

Multiculturalitat i gènere

Laia MOLINÉ i CINTAS

La politòloga Susan Moller Okin, professora de la Universitat de Stanford, va reunir científics socials defensors i detractors del multiculturalisme per debatre les implicacions de la defensa dels drets de les minories per a les dones formulant la qüestió següent: és el multiculturalisme dolent per a les dones?

L'argument de Moller és clar. Existeix una forta tensió entre multiculturalisme i feminisme, tenint en compte que el primer fa referència a la reivindicació de les cultures de les minories ètniques i el segon assumeix com a principi la crítica a qualsevol cultura patriarcal. Aleshores, Moller estableix que "les dones d'aquestes minories ètniques potser estarien millor si la cultura en la qual van néixer s'extingís (al integrar-se els seus membres a una cultura nacional menys sexista)" (Moller Okin, 1999:23).

Si bé és cert que el liberalisme ha proporcionat una major equitat per a les dones que aquestes cultures minoritàries, però d'igual manera és verídic que formen un col·lectiu que durant molt de temps han sofert opressió política i social, marginades i excloses de la construcció de la societat i, avui en dia, encara pateixen moltes discriminacions arrelades en una cultura on el poder sempre s'ha relacionat amb el sexe masculí.

Al Principat d'Andorra viuen 39.918 dones, de les quals 21.832 són de nacionalitat estrangera.

Tot i que les nacionalitats espanyola, portuguesa i francesa són les més importants entre les foranes, al país trobem més de vint nacionalitats diferents (Departament d'Estadística, 2019). Totes aquestes dones han hagut de passar per una història de superació de l'opressió diferent en la seva cultura relacionada amb la consecució de drets polítics, econòmics i socials. La desigualtat de gènere encara és vigent i les dones segueixen sense tenir les mateixes oportunitats ni els mateixos drets que els homes en totes les cultures.

Hi ha moltes diferències culturals de gènere però per posar un exemple senzill només cal veure que no totes les dones tenen els mateixos drets polítics en les seves cultures, tot i

l'existència de la Convenció sobre els drets polítics de la dona de l'Assemblea General de les Nacions Unides del 20 de desembre de 1952. A més, cal afegir-hi que, tot i garantits en la majoria de països en l'actualitat, la seva adquisició va arribar per vies molt diferents. Al Principat, el 5 de setembre de 1973, els delegats permanents Gregori Creus i Robert Pujol van signar, a proposta de Consell General, un decret relatiu a l'elegibilitat de les dones andorranes: "Són elegibles, en les mateixes condicions i amb les mateixes limitacions que els homes, les dones en possessió de la ciutadania andorrana plena."

El procés es va iniciar quan set dones (una en representació de cada parròquia, inclosa Escaldes-Engordany) van presentar una sol·licitud, el 30 d'abril de 1967, en la qual exposaven el seu desig d'iniciar un expedient amb l'objecte d'aconseguir la ciutadania plena per a les dones andorranes i, a aquest efecte, sol·licitaven l'autorització per a la corresponent recollida de signatures.

Aquesta etapa va finalitzar amb la presentació, el 15 de maig de 1968, de la demanda corresponent acompanyada de les signatures de més de 370 dones andorranes i alguns homes. El Consell General va respondre com segueix a aquesta sol·licitud el 4 de juliol de 1969:

"Vista aquesta, el Consell General decreta:

1º.- Per majoria de 10 vots a favor, 8 en contra i una abstenció, informar favorablement que sigui reconeguda la facultat de votar a la dona andorrana.

2º.- Per majoria de 12 vots a favor, 6 en contra i una abstenció, informar desfavorablement la petició relativa a la facultat de ser elegides.

3r.- Per unanimitat, remetre aquest expedient als MM. II. Srs. Delegats Permanents juntament amb els informes de les Hbles. Corporacions Locals i de el M. I. Consell General."

El decret de les Delegacions Permanents va arribar el 14 d'abril del 1970.

El 17 de maig de 1973 els consellers generals Jaume Bartumeu Canturri, d'Andorra, i Òscar Ribas Reig, de Sant Julià de Lòria, van presentar una moció davant el Consell General en què demanaven que s'informés favorablement a "l'atorgament dels drets polítics passius (dret a la elegibilitat) a les dones andorranes, i els polítics en part sencera a totes les generacions nascudes i arrelades a les Valls."

El tema va ser objecte de debat en la sessió ordinària del 24 de maig 1973, en la qual es va acordar concedir els drets polítics passius (elegibilitat) a les dones andorranes amb ciutadania plena. El decret de les Delegacions Permanents va arribar quatre mesos després i va posar fi, d'aquesta manera, a la discriminació dels drets polítics de la dona a Andorra. (Consell General d'Andorra).

L'obtenció dels drets polítics per a les dones andorranes va arribar amb retard en comparació dels països fronterers com Espanya o França, que ho feien el 1933 i el 1944, respectivament.

Quan van aconseguir votar les dones als seus països en plena igualtat amb els homes?

- 1893, Nova Zelanda.
- 1902, Austràlia.
- 1906, Finlàndia
- 1913, Noruega.
- 1915, Dinamarca.

- 1917, Uruguai, Rússia.
- 1918, Irlanda, Polònia, Geòrgia.
- 1919, Islàndia, Luxemburg, Alemanya, Suècia, Holanda, Azerbaidjan.
- 1920, Estats Units, Àustria, Txecoslovàquia, Hongria, Albània.
- 1922, Canadà.
- 1928, Regne Unit.
- 1929, Equador.
- 1933, Espanya.
- 1934, Cuba, Turquia.
- 1935, Senegal, Indonèsia.
- 1937, Filipines.
- 1939, El Salvador.
- 1942, República Dominicana.
- 1944, Jamaica, França.
- 1945, Guatemala, Panamà, Itàlia.
- 1946, Trinitat i Tobago, Japó.
- 1947, Bulgària, Iugoslàvia, Argentina, Veneçuela.
- 1948, Surinam, Romania. Bèlgica, Iraq, Corea de Sud, Israel.
- 1949, Xile, Costa Rica.
- 1950, Barbados, Haití.
- 1951, Petites Antilles.
- 1952, Bolívia, Grècia, Índia.
- 1953, Guaiana, Mèxic.
- 1954, Pakistan, Síria.
- 1955, Hondures, Nicaragua, Perú, Costa d'Ivori, Vietnam, Egipte.
- 1956, Tunísia.
- 1957, Colòmbia, Líban.
- 1961, Paraguai, Brasil.
- 1962, Bahames, Mònaco.
- 1963, Iran, Kenya, Algèria, Marroc.
- 1964, Belize.
- 1971, Suïssa, Portugal.
- 1973, Principat d'Andorra.
- 1984, Liechtenstein.
- 1986, República Centreafricana, Djibouti.
- 1990, Samoa.
- 1994, Sud-àfrica (les dones blanques, el 1930).
- 2003, Afganistan.
- 2005, Kuwait.

(Dades que s'han de llegir amb perspectiva.)

Encara hi ha moltes lleis discriminatòries contra els drets polítics de les dones en un total de

vint països. Però retornant a la multiculturalitat de gènere a Andorra, cal dubtar si no va ser la influència de la població provinent dels estats fronterers la que va fer posar en peu les dones andorranes per reclamar els seus drets polítics.

Quant als drets econòmics i socials per a les dones cal seguir treballant molt i avançar cap a una real eliminació de la desigualtat. Tenim a les nostres mans la possibilitat de garantir a les dones els drets que tant de temps se'ns han restringit i, qui sap, potser serem les andorranes i andorrans que emigrin els que influïrem aleshores perquè s'aconsegueixi el mateix tracte per a les dones en altres cultures.

Després de tot, Andorra és multicultural, sí, inclosa una multiculturalitat de gènere on identitats nacionals amb desigualtats, històries i contextos específics conviuen.

Laia Moliné i Cintas,
membre de la CPN de Progressistes SDP